

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **108106** (13) **U**
(51) МПК (2016.01)
A01G 23/00
A01M 99/00
A61D 99/00

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: а 2015 08093	(72) Винахідник(и): Новицький Василь Петрович (UA), Шумигай Інна Вікторівна (UA), Тамір Богдана Анатоліївна (UA), Маціборук Павло Вікторович (UA)
(22) Дата подання заявки: 14.08.2015	
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: 11.07.2016	
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 11.07.2016, Бюл.№ 13	(73) Власник(и): ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НААН, вул. Метрологічна, 12, м. Київ-143, 03143 (UA)

(54) СПОСІБ КОРЕКЦІЇ СТАТЕВОЇ СТРУКТУРИ ПОПУЛЯЦІЙ ЗАЙЦЯ-РУСАКА (LEPUS EUROPAEUS, PALL.) В ЗОНІ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

(57) Реферат:

Спосіб корекції статевої структури популяцій зайця-русака (*Lepus Europaеus*, Pall.) в зоні Лісостепу України включає відстріл тварин у процесі полювання, яке здійснюють традиційними для Лісостепу України методами добування зайця-русака: "стежкування", "з підйому", "загоном" та "з гончими собаками", які мають вірогідну вибірковість за статтю.

UA 108106 U

Корисна модель належить до галузі сільського господарства, а саме до мисливства, та може використовуватись при управлінні популяціями зайця-русака в умовах Лісостепу України.

Відомі способи корекції статеві структури популяцій окремих видів мисливських тварин [1, 3, 4], які полягають у візуальному виявленні та вилученні шляхом відстрілу із природних популяцій тварин окремої статі, для формування необхідної статеві структури популяцій.

Загальним недоліком перелічених способів є їх неефективність для корекції статеві структури популяцій зайця-русака, оскільки статевий диморфізм даного виду не підлягає візуальній ідентифікації.

В основу корисної моделі поставлена задача вдосконалити відомі способи корекції статеві структури популяцій диких тварин, на придатність до застосування на популяції зайця-русака.

Поставлена задача вирішується за рахунок спланованого відстрілу тварин у процесі полювання, яке здійснюють традиційними для Лісостепу України методами добування зайця-русака - "стежкуванням", "з підйому", "загоном" та "з гончими собаками" [4, 5], які володіють вірогідною вибірковістю за статтю (табл.).

Спосіб здійснюють наступним чином.

Відстріл тварин проводили у Полтавській, Хмельницькій, Черкаській та Чернігівській областях, протягом мисливських сезонів 2013-2015 років. Результати відстрілів обробляли за загальноприйнятими методиками експертного анкетування мисливців та математико-статистичного аналізу. За результатами класифікації методів добування переважали чотири традиційні способи полювання: "стежкування", "з підйому", "загоном" та "з гончими собаками", у процесі яких було добуто більше 96 % всіх тварин. Решту складали випадкові трофеї, добути на іншопрофільних полюваннях.

Таблиця

Виявлена вибірковість за статтю основних способів добування зайця-русака в зоні Лісостепу України, $M \pm m$, $n=895$

Стать	Способи добування							
	"стежкування"		"з підйому"		"загоном"		"з гончими собаками"	
	ос.	%	ос.	%	ос.	%	ос.	%
Самці	10,3±0,88	38,9	56,7±4,26	29,1	21,0±4,04	55,4	25,3±1,20	64,4
Самки	16,7±2,91	61,1	137,7±3,48	70,9	16,7±2,60	44,6	14,0±0,58	35,6
Способи полювання	Статистична значущість (p) різниці між способами добування							
"стежкування"	-		0,05		0,01		0,001	
"з підйому"	0,05		-		0,001		0,001	
"загоном"	0,01		0,001		-		0,01	
"з гончими собаками"	0,001		0,001		0,01		-	

Приклад

Добування тварин за методами "стежкування" та "з підйому" приводили до вірогідного вилучення значно більшого відсотку самок, відповідно 61,1 та 70,9 %. Тоді як полювання "загоном" та з "з гончими собаками", навпаки дозволяло вилучати переважно самців, відповідно 55,4 та 64,4 %.

Причини вибіркової полягають у виявлених етологічних та фізіологічних особливостях різних статеві-вікових груп тварин. Так в самок і молодняка краще розвинений рефлекс затаєння, в той час як самці раніше сполохуються, мають більшу довжину та сильніший запах сліду. Останнє дає змогу гончим собакам їх ефективніше розшукувати. Вважаємо, що заздалегідь сплановане використання зазначених способів добування тварин дасть змогу коректувати співвідношення статей у популяціях зайця-русака в бажаному напрямі.

Джерела інформації:

1. Інструкція про селекційний відстріл мисливських тварин. Затверджена Міністерством аграрної політики та продовольства України. Наказ № 57 від 07.02.2014 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0413-14>.

2. Бондаренко А.Г. Социологическое исследование: методика опроса. Учеб. пособие /А.Г. Бондаренко. - Волгоград: ВолГТУ, 2006. - 64 с.

3. Бондаренко В.Д. Біотехнія Ч. 1: Навч. Посібник. - Львів: ІЗМН, - 1998. - 260 с.

4. Бондаренко В.Д. Біотехнія Ч. 2: Навч. Посібник. - Львів: ІЗМН, - 2002. - 348 с.

5. Охотнику об охоте: довідникове видання /Ред. М.А. Воинственский. - 2-е изд., перераб. - К.: Урожай, 1988. - 240 с.

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

5

Спосіб корекції статеві структури популяцій зайця-русака (*Lepus Europaeus*, Pall.) в зоні Лісостепу України, який включає відстріл тварин у процесі полювання, яке здійснюють традиційними для Лісостепу України методами добування зайця-русака: "стежкування", "з підйому", "загоном" та "з гончими собаками", які мають вірогідну вибірковість за статтю.

10

Комп'ютерна верстка Д. Шеверун

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Василя Липківського, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут інтелектуальної власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601